

## ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Торгівля—це галузь національної економіки, яка виконує роль посередника між виробниками та споживачами. На сучасному етапі розвитку торгівлі, розрізняють такі її види як внутрішня і зовнішня торгівля. Внутрішня торгівля забезпечує доставку товарів від виробника до споживача всередині однієї країни. Мета зовнішньої торгівлі полягає у вивезенні одних товарів і послуг за межі держави (експорт) та ввезенні інших із-за кордону (імпорт).

Зовнішньоторговельну діяльність країни характеризує торговельний баланс—співвідношення вартості експорту та імпорту країни. Якщо держава продає товарів більше, ніж купує, то вона має додатне сальдо зовнішньоторговельного балансу; якщо імпорт перевищує експорт—сальдо від'ємне.

Підводячи економічні підсумки 2018 року, можна виділити дві основні тенденції в сфері зовнішньої торгівлі України. Невелике зростання експорту і імпорту відносно 2017 року, а також стійке зростання негативного сальдо—імпорт зростає швидше, ніж експорт.

За підсумками 10 місяців 2018 року експорт з України склав 39 млрд дол. США, збільшившись на 10% в порівнянні з аналогічним періодом 2017 року, а імпорт—47 млрд дол. США—на 17% вище, тобто від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі було на рівні 8 млрд дол. США. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,83 проти 0,88 у січні-жовтні 2017 року.

У структурі загального експорту понад третину займає продукція сільського господарства та харчової промисловості. Основними статтями українського товарного експорту в 2018 році стали поставки зернових, насіння олійних культур, соняшникової олії, деревини і чорних металів.

Майже дві третини товарного експорту в 2018 році складала сировинна продукція або товари з низькою доданою вартістю—метали і металовироби (26,1%), рослинна продукція (19,2%), жири та олії (9,3%), мінеральна продукція (9,3%), деревина (3,3%). Найбільше скоротився український експорт до Туркменістану—в 7,8 рази, за ними слідує Казахстан—падіння в 6,3 рази, в Киргизстан—в 5,7 рази, в РФ—в 4,2 рази і в Азербайджан—в 2,7 рази.

На сьогодні основну частку експорту становить експорт сільськогосподарської сировини, а саме продукція рослинного походження—

пшениця, кукурудза, ячмінь та соєві боби. Частка цієї продукції в структурі експорту 2017-2018 рр становила понад 55%. Лідируючу позицію в аграрному експорті займає соняшникова олія, обсяг її реалізації за січень-червень 2018 року склав 2,2 млрд дол. США. Україна вже декілька років поспіль є світовим лідером з виробництва і експорту соняшникової олії. Решту ключових позицій займають зернові культури (кукурудза, пшениця, ячмінь), а також олійні (соєві боби) і продукти переробки олійних (макуха соняшникова).

Щодо імпорту, то на закупівлю енергоносіїв Україна витратила в цілому більше 10 млрд дол. США. Крім того, в минулому році Україна посіла третє місце в світі з імпорту секонд-хенду, що не тільки вбиває вітчизняну легку промисловість, а й багато говорить про рівень платоспроможності населення.

В цілому ж Україна імпортує, крім енергоносіїв, продукцію машинобудування та хімічної промисловості (добрива), необхідні для «аграрної наддержави»,—те, що до недавнього часу могла виробляти самостійно. У порівнянні з 2013 роком, імпорт машин і устаткування у 2018 році зріс з 15% до 20,5% від загального імпорту.

Зростання експорту товарів та послуг у 2019-2021 роках прогнозується в на 8,7% щорічно (у 2019 році—на 8,3%). Темпи зростання імпорту товарів та послуг у середньостроковій перспективі формуватиметься майже на тому ж рівні, що і експорту—8,5% (у 2019 році—9,1%). Вищі темпи обумовлені, зокрема, зміною статистичної бази розрахунку внаслідок здійснення Національним банком України на початку 2018 року перегляду даних щодо приватних грошових переказів у 2015-2017 роках з використанням дзеркальної статистики окремих країн.

Таким чином, подана вище ситуація свідчить про те що Українська економіка залишається імпортозалежною. В країні зникають власні виробництва, а ті що залишаються є неконкурентоспроможними, нездатними виробляти якісну конкурентоздатну продукцію з високою доданою вартістю, а тому екпортується переважно сировинна продукція. Натомість імпортується продукція високотехнологічна, інноваційна, а відповідно й дорога, що разом із знеціненою національною валютою призводить до високого рівня інфляції та посилює інші негативні явища в національній економіці. Отже, Україна потребує принципово інших підходів до організації зовнішньої торгівлі та зміни ситуації, що склалася.